

**Česká školní inspekce
Středočeský inspektorát**

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Čj. ČŠIS-1292/19-S

Název	Základní škola T. G. Masaryka Žiželice, okres Kolín
Sídlo	Komenského 377, 281 29 Žiželice nad Cidlinou
E-mail	info@zszizelice.cz
IČ	70998973
Identifikátor	600045471
Právní forma	Příspěvková organizace
Zastupující	PaedDr. Hana Svobodová
Zřizovatel	Obec Žiželice
Místo inspekční činnosti	Komenského 377, 281 29 Žiželice nad Cidlinou
Termín inspekční činnosti	30. – 31. 5. 2019 a 3. 6. 2019

Inspekční činnost byla zahájena předložením pověření k inspekční činnosti.

Předmět inspekční činnosti

Hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání poskytovaného základní školou, školní družinou a školním klubem, zjišťování a hodnocení naplnění školního vzdělávacího programu pro základní vzdělávání a pro zájmové vzdělávání a jejich souladu s právními předpisy a rámcovým vzdělávacím programem (dále RVP) podle § 174 odst. 2 písm. b) a c) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Charakteristika

Příspěvková organizace (dále „škola“) vykonává činnost základní školy (dále ZŠ), školní družiny, školního klubu a školní jídelny.

K termínu inspekční činnosti vzdělávala 169 žáků v deseti třídách prvního až devátého ročníku. Nejvyšší povolený počet žáků je naplněn na 85 %. Zhruba 20 % žáků má speciální vzdělávací potřeby (dále SVP).

K pravidelné docházce do tří oddělení školní družiny byli ke dni inspekce zapsáni 64 účastníci, nejvyšší povolený počet je téměř plně využit. Ve školním klubu bylo v jedenácti kroužcích k termínu inspekce zapsáno 45 účastníků.

Hodnocení podmínek vzdělávání

Koncepční záměry vycházejí z dobré znalosti prostředí. Stanovují ale pouze obecné cíle, které nebyly průběžně aktualizovány při změnách podmínek. Koncepce nebyla projednána se zákonnými zástupci žáků – např. školskou radou.

Organizační struktura řízení školy je funkční ustanovením garantů jednotlivých oblastí s výjimkou ekonomiky. Většinu této agendy řeší ředitelka školy, což je omezením pro řízení pedagogického procesu včetně úrovně evaluační činnosti. Tím i účinnosti případně přijímaných opatření. Činnost metodických orgánů byla formální zejména v krocích ke zlepšování výsledků vzdělávání. Ředitelce se daří vytvářet vstřícné prostředí účinně podporující spolupráci všech zaměstnanců.

Školní vzdělávací program (dále ŠVP) pro ZŠ i oba ŠVP pro zájmové vzdělávání obsahují požadované aktualizace a zohledňují konkrétní možnosti školy. Z důvodu majoritního postavení školy v regionu má ŠVP pro ZŠ všeobecné zaměření. Přesto je v něm i v práci školy významná environmentální složka. Školní řád ZŠ je funkčním dokumentem, který je efektivně využíván.

Ředitelce se ve spolupráci se zřizovatelem daří zkvalitňovat materiální podmínky pro vzdělávání. Od poslední inspekce proběhly četné rekonstrukce a úpravy prostor, škola byla dovybavena didaktickou technikou. Příležitostí ke zlepšení je pečlivější udržování stávajícího venkovního sportovního areálu a koutku pro pěstitelské práce. Materiální podmínky pro realizaci všech školních vzdělávacích programů jsou dobré.

Ředitelka intenzivně vyhledává učitele a průběžně usiluje o získání pedagogických pracovníků s odbornou kvalifikací. Podíl odborně kvalifikovaných učitelů dosahoval k datu inspekce 87 %, asistentů pedagoga a vychovatelů v zájmovém vzdělávání 100 %. Další vzdělávání pedagogických pracovníků je vhodně zaměřeno podle potřeb školy.

Školní poradenské pracoviště většinou dobře poskytuje poradenské a konzultační služby. Účinnost poskytovaných podpůrných opatření i nastaveného preventivního systému pro snižování rizikového chování žáků je však omezená. Část výuky předmětu speciálně pedagogické péče je vedena pracovníkem bez odborné kvalifikace pro tento typ činnosti. Ke zvýšení účinnosti prevence rizikového chování, při jejím četném výskytu, by přispělo posílení poradenského pracoviště o psychologa.

Při rozhodování v záležitostech týkajících se poskytování vzdělávání a školských služeb ředitelka dodržovala princip rovného přístupu ke vzdělávání. Bezpečnost žáků škola účinně zajišťuje, míra úrazovosti měla za poslední tři školní roky klesající trend.

Vedení školy úspěšně usiluje o posílení finančních prostředků z alternativních zdrojů. Ze sponzorských byl např. vybudován altán - venkovní učebna a naučná stezka školním parkem. Získané prostředky jsou využívány na zlepšování podmínek pro realizaci ŠVP.

Hodnocení průběhu vzdělávání

Vzdělávání v ZŠ většinou probíhalo v pozitivní a pracovní atmosféře, což odpovídalo stanoveným prioritám ŠVP. Po obsahové stránce byla výuka vždy promyšlená a vzdělávací

cíle vycházely především z očekávaných znalostí a dovedností uvedených v osnovách ŠVP. V polovině vyučovacích hodin byly zájem žáků o výuku a jejich motivovanost k učení negativně ovlivněny neefektivní prací s chybou, v důsledku málo uplatňované diferenciací byla zaznamenána práce žáků bez porozumění a pouze pasivní byla zpětná vazba. Negativem byl fakt, že cíle hodin byly při různých předpokladech a vlastnostech žáků až na výjimky pro všechny žáky stejné. Nebyl vždy efektivně využit potenciál nadaných žáků. Vyšší míru zohlednění individuálních předpokladů žáků uplatňovali učitelé na prvním stupni.

Ve třetině sledovaných hodin se účelně střídaly odlišné metody výuky. Výrazně převažoval frontální přístup s různou mírou účelnosti často doplněný samostatnou prací žáků. Efektivní využití skupinové práce nebo práce ve dvojici se na druhém stupni téměř nevyskytlo. Jen zhruba v desetině hodin učitel vytvářel vhodné podmínky a podněty pro aktivní zapojení žáků, samostatné objevování a formulování nových poznatků s následným ověřením postupu a výsledku řešení. Kromě činnosti asistentů pedagoga byly málo uplatněny další podpůrné aktivity, speciálně-pedagogické postupy, zohlednění jazykové bariéry, specifické pomůcky apod.

Závěry hodin byly často negativně ovlivněny nedostatkem času, chyběla žádoucí strukturace a shrnutí učiva a jeho upevnění. Hodnocení včetně sebehodnocení žáků bylo při jeho využití až na výjimky málo účinné, formativní hodnocení bylo spíše výjimkou. Převážně bylo žákům poskytováno jenom hodnocení okamžitého výkonu.

Výuka na prvním stupni byla vždy dobře připravená. Žáci většinou uvědoměle dodržovali nastavená pravidla chování. Účinnost forem, motivace a metod výuky byla na dobré úrovni. Efektivní bylo zařazování aktivizačních činností. V nich vyučující často podporovali rozvoj součinnosti při práci ve skupinách nebo dvojicích. Náznorné pomůcky, textové a obrazové materiály byly žákům poskytovány minimálně, pozitivní však byla častá práce s kartičkami a dalšími prvky činnostního učení.

Při hodinách českého jazyka učitelky účelně využívaly práci s textem. Při vysvětlování a procvičování gramatických jevů navazovaly na předchozí znalosti a vědomosti žáků, pro jejich upevnění vybíraly příhodné výukové a textové materiály. Při vlastivědě byl vhodnou úvodní motivací i využitím neobvyklé metody práce s výkladovým textem u žáků efektivně rozvíjen pozitivní vztah k historii naší země. V matematice byly nenásilně uplatňovány mezipředmětové vztahy.

Při výuce českého jazyka, cizích jazyků (angličtiny a němčiny) a společenskovedních předmětů na druhém stupni žáci dostávali jasné pokyny, ve většině hodin se řídili předem nastavenými a dohodnutými pravidly. V hodinách byly rozvíjeny především znalostní a dovednostní cíle, podstatně méně postojoyé cíle vzdělávání. Hodiny českého jazyka byly vedeny spíše v abstraktní rovině bez náležitě motivace. Probírané učivo bylo dostatečně procvičováno a upevnováno. Důraz byl kladen na čtení s porozuměním, zjišťování informací a jejich další využití. Ve výuce dějepisu a občanské výchovy byli žáci vhodně vedeni k porozumění historických a společenských souvislostí. V hodinách cizích jazyků učitelé efektivně využívali aktivní metody komunikace, účelně střídali činnosti a kladli důraz na porozumění a na rozvoj slovní zásoby.

Sledovaná výuka matematiky a dalších přírodovedních předmětů měla většinou pracovní charakter. Společnou vlastností těchto hodin byla méně účinná poskytovaná zpětná vazba a to jak v průběhu výuky, tak např. formou systematické kontroly úrovně a správnosti psaného projevu žáků. Při značných rozdílech v předpokladech jednotlivých žáků byla málo ověřována úroveň porozumění předkládané látce, nebo postupu vedoucímu ke správnému výsledku. Ve sledovaných pozitivních případech uplatnění alternativních řešení

a urychlujících postupů řešení úloh však žákům s nižšími předpoklady chybělo utvrzení „vzorového“ řešení úlohy. Ve výuce zeměpisu převažoval faktografický charakter, znalost pojmů a údajů na úkor žádoucího vyvozování souvislostí. Časté byly odkazy učitelů přírodovědných předmětů na zvýšení domácí přípravy žáků, např. v posilování numerických dovedností žáků, znalostí vzorců, algoritmů apod. Málo však byl rozvoj těchto dovedností a znalostí účelně prováděn přímo v hodinách. Většina jich byla „monotematická“ chyběly prvky návaznosti, systematičnosti a soustavnosti. Rozdíly byly v míře využití názorných pomůcek i šíři škály využitých zdrojů informací. Minimálně byla uplatněna efektivní práce s textem a chybou, slabší žáci tak většinou pouze opravili či doplnili výsledky bez efektivního zdůvodnění nebo vysvětlení správnosti řešení.

Dílčím nedostatkem ve výuce žáků se SVP bylo, že obsah předmětu speciálně pedagogické péče byl zaměřen převážně na procvičování učiva jednotlivých předmětů, zřídka však na doporučené reedukační postupy. Do výuky jsou vhodně zařazována témata z oblastí prevence rizikového chování a zdravého způsobu života i dopravní výchovy.

Realizované činnosti ve školní družině i školním klubu pozitivně podporovaly příjemnou atmosféru zájmového vzdělávání. Vychovatelky vhodně střídaly odpočinkové, řízené i zájmové aktivity. Účelně využívaly metody a formy práce zaměřené především na environmentální výchovu, poznávání přírody, zdravý životní styl, podporu sociálních dovedností účastníků. Vychovatelé školního klubu, kteří vedou zájmové kroužky, smysluplně připravují a realizují činnosti zaměřené na konkrétní zájmy účastníků, které systematicky rozvíjí jejich individuální předpoklady, talent a nadání, ale také osobnostní a sociální dovednosti. Náplň zájmového vzdělávání vhodně doplňuje základní vzdělávání. Široké spektrum zaměření zájmových útvarů školního klubu podporuje smysluplné využívání volného času účastníků.

Hodnocení výsledků vzdělávání

V systematičnosti sledování výsledků vzdělávání a přijímání opatření pro zlepšení stavu jsou rizika. Škála evaluačních nástrojů byla omezená. Dostatečně četná byla kontrolní činnost ve formě hospitační činnosti, běžnou úroveň mělo sledování výsledků vzdělávání formou projednávání pedagogickou radou. Pozitivem je neskrývání negativních jevů – jejich výčet a kritické zhodnocení nízké účinnosti některých opatření, např. adaptačního kurzu, proškolení třídy o poskytování pomoci žákovi se zdravotním handicapem aj. Kromě „čtvrtletních“ nebo tematických prověrek a testů zadávaných učiteli a testů České školní inspekce nebyly však využívány další evaluační nástroje. S výjimkou zjišťování v oblasti řešení vztahů ve třídách při výskytu sociálně patologických jevů nebyly zadávány žádné ankety žákům, učitelům ani zákonným zástupcům. Jen obecně nastavené oblasti vlastního hodnocení školy neumožnily objektivní posouzení úrovně dosažení cílů. Malá je i vazba výsledků vzdělávání žáků uvedených ve výroční zprávě o činnosti školy na cíle ŠVP pro základní vzdělávání. Sledovaný průběh vzdělávání ani vedená dokumentace školy neprokázal systematickou práci se standardy základního vzdělávání.

Uvedené nedostatky omezují možnosti efektivně reagovat na snižující se úroveň výsledků vzdělávání. Zřetelná je tato tendence např. z výsledků klasifikace v jednotlivých předmětech v pololetí aktuálního školního roku 2018/2019. Zatímco v prvním až čtvrtém ročníku má velká většina žáků celkové hodnocení stupněm „prospěl vyznamenáním“, podíl takto hodnocených žáků s postupem do vyšších ročníků pravidelně klesá – v devátém ročníku nebyl takto hodnocen žádný žák. Opačnou tendenci měl podíl žáků ohrožených školním neúspěchem (klasifikace v některém předmětu stupněm „dostatečný“ nebo „nedostatečný“). Do třetího ročníku nebyl žádný žák ohrožen školním neúspěchem, ve čtvrtém ročníku to bylo 18 % žáků a podíl opět pravidelně rostl až do devátého ročníku, kde bylo takových

žáků 62,5 %. Přestože se metodické orgány dle záznamů z jednání zabývaly problematikou přechodu žáků z prvního na druhý stupeň, tento krok znamenal pro většinu žáků přestupujících z pátého ročníku školního roku 2017/2018 do šestého ročníku školního roku 2018/2019 zhoršení. Z 18 žáků se 15 zhoršil průměrný prospěch z povinných předmětů, čtyři se po přestupu stali žáky ohroženými školním neúspěchem.

Vedení školy a učitelé nepřijímají účinná opatření po zjištění rizikových výsledků vzdělávání. I přes deklarovanou pravidelnou analýzu výsledků prověrek prováděnou metodickým orgánem byla v nich většina žáků druhého stupně v matematice neúspěšná. Klasifikaci „třetí čtvrtletní“ prověrky ve školním roce 2018/2019 stupněm „dostatečný“ nebo „nedostatečný“ mělo téměř 78 % žáků. Nebyly tak v matematice kvalitně naplněny průběžné výstupy.

Žáci devátého ročníku prokázali dobré dovednosti v práci s kalkulátory - efektivně využívali i složitější početní operace. Velmi dobré výsledky škola vykazuje v oblasti environmentálního vzdělávání.

V porovnání s výsledky v roce 2013 se změnila skladba pro žáky nejhůře hodnocených předmětů - podíl žáků klasifikovaných stupněm „dostatečný“ nebo „nedostatečný“. V pololetí školního roku 2018/2019 to byla na druhém stupni matematika, chemie, český jazyk, fyzika a zeměpis.

Účinnost realizace podpůrných opatření pro žáky se SVP se v pololetí školního roku 2018/2019 lišila. Na prvním stupni zhruba 26 % těchto žáků bylo ohroženo školním neúspěchem, nejčastěji v českém a anglickém jazyce, na druhém stupni to bylo již 76 % žáků, nejčastěji v matematice, českém jazyce, fyzice a zeměpisu. Žákům s jazykovou bariérou byla poskytována individuální pomoc a zohlednění např. formou neklasifikace v pololetí v předmětu Český jazyk. V ostatních předmětech, do kterých se nízká znalost promítá, bylo zohlednění uplatněno s nízkou účinností.

Snahu školy o minimalizaci výskytu rizikového chování žáků podporují vhodně nastavená pravidla. Pro všechny žáky školy jsou v rámci výuky i mimoškolních aktivit organizovány preventivní a intervenční programy. Účinnost preventivních aktivit byla však nízká, v posledních dvou školních letech škola řešila několik případů rizikového chování žáků. Jednalo se i o závažné problémy - podezření na šikanu a sebepoškození žáků. Tyto problémy byly minimalizovány za účelné spolupráce školy se zákonnými zástupci i příslušnými institucemi.

Škola ve spolupráci se sociálními partnery cíleně rozvíjí sociální a občanské kompetence žáků, podporuje jejich osobnostní rozvoj. Naplňování demokratických principů je podporováno činností žákovského parlamentu. Žáci školy v průběhu inspekční činnosti získané kompetence prokazovali např. zdařilou organizací dne dětí, kdy žáci devátého ročníku připravili program pro venkovní aktivity ostatních žáků. Na rozdíl od sledované výuky zde prokázali dobrou úroveň sociálních a komunikačních kompetencí.

Výsledky účastníků zájmového vzdělávání ve školní družině i školním klubu korespondují s cíli a výstupy stanovenými ve vzdělávacích programech i jejich individuálními možnostmi. Zájmy účastníků jsou účelně rozvíjeny také pravidelným zapojením školní družiny do tematicky zaměřených projektů. Účastníci zájmových kroužků školního klubu získané kompetence dlouhodobě prokazují prezentací své práce při akcích školy a v soutěžích s různým zaměřením.

Závěry

Vývoj školy

- škole vzrostl počet tříd i žáků
- účinným opatřením byly odstraněny nedostatky v obsahu školního vzdělávacího programu pro základní vzdělávání, byl uveden do souladu s příslušným rámcovým vzdělávacím programem

Silné stránky

- realizace environmentálních prvků vzdělávání, výchovy a osvěty s pozitivními vlivy na průběh a podmínky vzdělávání

Slabé stránky a/nebo příležitosti ke zlepšení

- snížené nároky na kvalitu průběhu vzdělávání
- využívání jen úzké škály evaluačních nástrojů neumožňující získávat dostatek informací o kvalitě výsledků vzdělávání
- nízká úroveň a neúčinnost přijímaných opatření ke zlepšování výsledků vzdělávání
- nízká účinnost motivování žáků k dosahování dobrých výsledků, málo využívané formativní hodnocení žáků a jeho malá účinnost
- nízká efektivita poskytovaných podpůrných opatření žákům se speciálními vzdělávacími potřebami

Doporučení pro zlepšení činnosti školy

- využívat širší škálu evaluačních nástrojů
- přijímat efektivní opatření ke zlepšování výsledků vzdělávání a sledovat jejich účinnost
- zaměřit se na zvýšení motivace žáků ke zlepšení výsledků vzdělávání, poskytovat jim účinnou zpětnou vazbu
- využívat ve vyšší míře formativní hodnocení
- využívat systémově standardy základního vzdělávání
- zvýšit efektivitu poskytovaných podpůrných opatření žákům se speciálními vzdělávacími potřebami, využívat služeb psychologa
- diferencovat vzdělávání, ověřovat úroveň pochopení učiva všemi žáky

Stanovení lhůty

Česká školní inspekce v souladu s § 175 odst. 1 školského zákona ukládá ředitelce školy ve lhůtě do 30 dnů odstranit nedostatky zjištěné při inspekční činnosti a ve stejné lhůtě písemně informovat Českou školní inspekci, jak byly nedostatky odstraněny a jaká byla přijata opatření.

Česká školní inspekce v souladu s § 175 odst. 1 školského zákona ukládá ředitelce školy ve lhůtě do 30 dnů přijmout adekvátní opatření k prevenci nedostatků zjištěných při inspekční činnosti a ve stejné lhůtě písemně informovat Českou školní inspekci, jaká byla přijata opatření.

Zprávu zašlete na adresu Česká školní inspekce, Středočeský inspektorát, Arabská 683, 160 66 Praha 6, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9), nebo na e-podatelnu csi.s@csicr.cz s připojením elektronického podpisu.

Seznam dokladů, o které se inspekční zjištění opírají

1. Zřizovací listina Základní školy T. G. Masaryka Žiželice, okres Kolín účinná od 1. ledna 2003 včetně dodatků č. 1 až 5
2. Výpisy z rejstříku škol a školských zařízení (ZŠ, ŠD, ŠK a ŠJ) ze dne 29. května 2019
3. Výroční zpráva školy za školní roky 2016/2017 a 2017/2018
4. Personální dokumentace, stav k datu inspekční činnosti
5. Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání, čj. ŠVP04/2016
6. Školní vzdělávací program pro školní družinu platný od 1. září 2016
7. Školní vzdělávací program pro školní klub platný k termínu inspekční činnosti
8. Školní plán environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty, školní rok 2018/2019
9. Třídní knihy, školní roky 2017/2018 a 2018/2019 k termínu inspekční činnosti
10. Školní řád platný k termínu inspekční činnosti
11. Provozní řád školní jídelny a specializovaných pracovišť platné k termínu inspekční činnosti
12. Vnitřní řád školní družiny platný k termínu inspekční činnosti
13. Záznam z jednání ČŠI s ředitelkou školy ze dne 3. června 2019
14. Doklady o přijímání žáků k základnímu a zájmovému vzdělávání, rozhodování o přestupech žáků z jiných škol a povolení odkladu povinné školní docházky pro školní roky 2017/2018 a 2018/2019 k termínu inspekční činnosti
15. Dokumentace výchovného poradenství a prevence rizikového chování pro školní roky 2017/2018 a 2018/2019
16. Přehledy výchovně vzdělávací práce ve školní družině a školním klubu, školní roky 2017/2018 a 2018/2019 ke dni inspekce
17. Matrika školy k termínu inspekční činnosti
18. Účetní uzávěrka za rok 2018
19. Doklady z oblasti bezpečnosti práce, stav k termínu inspekční činnosti

Poučení

Podle § 174 odst. 11 školského zákona může ředitelka školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci, a to do 14 dnů po jejím převzetí. Případné připomínky zašlete na adresu Česká školní inspekce, Středočeský inspektorát, Arabská 683, 160 66 Praha 6, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9), nebo na e-podatelnu csi.s@csicr.cz s připojením elektronického podpisu, a to k rukám ředitele/ředitelky inspektorátu.

Inspekční zprávu společně s připomínkami a stanoviskem České školní inspekce k jejich obsahu zasílá Česká školní inspekce zřizovateli a školské radě. Inspekční zpráva včetně připomínek je veřejná a je uložena po dobu 10 let ve škole nebo školském zařízení, jichž se týká, a v místně příslušném inspektorátu České školní inspekce. Zároveň je inspekční zpráva zveřejněna na webových stránkách České školní inspekce a v informačním systému InspIS PORTÁL.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Mgr. Karel Kumstýř, školní inspektor, vedoucí inspekčního týmu

Mgr. Karel Kumstýř v. r.

Mgr. Iveta Hroudová, školní inspektorka

Mgr. Iveta Hroudová v. r.

PhDr. Jana Pavlová, Ph.D., školní inspektorka

PhDr. Jana Pavlová v. r.

Bc. Marcela Jüstelová, kontrolní pracovnice

Bc. Marcela Jüstelová v. r.

V Nymburku 7. června 2019

Datum a podpis ředitelky školy potvrzující projednání a převzetí inspekční zprávy

razítko

PaedDr. Hana Svobodová, ředitelka školy

PaedDr. Hana Svobodová v. r.

V Žiželicích 24. června 2019